

Dags att se över gasolinstallationen

Gasol är ett svenskt handelsnamn på en brandfarlig gasblandning som i huvudsak består av propan, butan eller en blandning av dessa.

Den har ett högt energiinnehåll. Brinnande gasol kan uppnå en temperatur av 1900°C.

Gasol är en osynlig och luktfri gasblandning. För att lättare kunna upptäcka läckor tillsätts ett luktämne. Gasol är cirka 1,5 gånger tyngre än luft. Trycket i en gasolbehållare varierar med omgivningstemperaturen.

Detta medför att gasol som läcker ut initialt kan sjunka mot marken eller durken. Med tiden späds den dock ut och blandas med luften. Ett kilo gasol motsvarar cirka 500 liter gas, vilket kan bilda 25 m³ explosiv gasblandning.

Risker med gasol

En vanlig orsak till olyckor med gasol är att läckage har uppstått i gasolförbrukaren eller i slangledningarna mellan behållaren och förbrukaren. Incidenter har även inträffat på grund av att gasolapparaten har stått för nära lättantändligt material som antänts. Gasolen i sig är inte giftig, men vid läckage kan den tränga undan syret i ett begränsat utrymme med kvävningsrisk som effekt.

Färgen på gasollågans inre del ska vara blågrön. Om lågan har gula inslag bör gasolbrännaren lämnas till service för justering eller rengöring. Om den inte blir helt ren finns risk att förbränningen inte blir korrekt. Då uppstår risk för kolmonoxidförgiftning. Kolmonoxid kan också bildas vid förbränning av gasol om ventilationen inte är tillräcklig.

Läckage

För att du ska ha en säker och funktionsduglig gasolanläggning bör den täthetsprovas efter varje gång du har bytt gasolbehållare och minst en gång om året. Ett enkelt sätt att täthetsprova anläggningen är att använda en läckindikator. Finns att köpa i båttillbehörsbutiker eller på försäljningsställen för gasolprodukter. En läckindikator monteras enligt tillverkarens anvisningar.



bild: Bengt Utterström / dagensbåtliv.se

1 sekund tidigare var detta en fullt riggad segelbåt

Eftersom gasol innehåller ett luktämne kan läckage upptäckas redan vid mycket låga koncentrationer. Om du misstänker att gasol läcker ut, släck de gasolapparater som är tända och stäng huvudkranen till gasolbehållaren. Se till att det inte finns andra tändkällor i närheten. För att lokalisera ett läckage används lämpligen läckspray eller tvållösning. Använd läcksprayen eller pensla tvållösning på skarvar och anslutningar. Om det kommer bubblor finns det en läcka som måste åtgärdas innan gasolapparaten används. Stäng behållarventilen. Gör om testet efter att läckaget åtgärdats.

Brand

Om brand skulle uppstå i ventiler, slanganslutningar eller på andra ställen där det inte ska brinna i gasolanläggningen ska du i första hand stänga tillförseln av gasol med ventilen på behållaren. Om du släcker lågan utan att stänga av gasoltillförseln kommer gasolen att läcka ut. Om gasolen ansamlas i något utrymme kan den antändas och orsaka en större skada. Brand i brännbart material som trä, tyg eller papper släcker du med vatten- eller pulversläckare.

Gasvarnare

Om man vill kan man använda gasvarnare som larmar om gas skulle läcka ut. Det finns gasvarnare för brännbara gaser respektive kolmonoxid. Det finns inga krav i lagstiftningen på att ha gasvarnare, men om man vill ha det så är det viktigt att välja en som är pålitlig. Bra exempel är gasvarnare som uppfyller standarden EN 50194 för gasol (och andra brännbara gaser), och EN 50291 för kolmonoxid.

Var noga med att följa tillverkarens anvisningar angående placering och kalibrering av gasvarnare. En gasvarnare som inte kalibreras kan ge en falsk trygghet. Det är också viktigt att kontrollera batterierna regelbundet.

Eftersom gasolen är komprimerad till vätska i behållaren ska behållaren alltid stå upp vid transport, förvaring och användning för att säkerhetsventilen ska fungera korrekt. Om behållaren ligger ner kan säkerhetsventilen hamna i gasolvätskan och det är då inte säkert att ventilen fungerar som den ska. Skruva på plastproppen och skyddshuven på gasolbehållaren när den inte är ansluten till en gasapparat. De flesta gasolflaskor har säkerhetsventil som släpper ut gasen om trycket i flaskan blir för högt. Detta för att förhindra att hela flaskan rämnar vid brandpåverkan. Kompositflaskor och aluminiumflaskor har dessutom en smältsäkring som öppnas om flaskan blir brandpåverkad. Engångsbehållare har varken säkerhetsventil eller smältsäkring.

Gasolslang och rörledning

Använd orange, EN559-märkt slang. EN559-märkningen borgar för att slangen uppfyller kraven enligt Europeisk Standard på bl a väderbeständighet och köldtålighet ner till -30°C, och den ska vara datummärkt. Det är viktigt att slangen ansluts med passande slangsockel och slangklämmor för att tätheten ska garanteras. Slangen skall vara märkt med tillverkningsår.

Se till att slangen är tillräckligt påträdd på både reduceringsventil och gasolapparatens slanganslutning. Om slangen är trög att trä på, använd ett par droppar T-sprit (aldrig olja).



Slangen åldras av väder, vind och sol.

och den kan behöva bytas så tätt som vartannat år. Kontrollera den därför inför varje säsong genom att böja den. Om sprickor uppstår eller den känns torr – byt den.

Slangar får inte dras genom vägg. De ska heller inte vara längre än nödvändigt. För längre sträckor används i stället rörledningar, vanligtvis av koppar. Det är viktigt att rörledningar för gasol installeras på rätt sätt. Kontakta därför alltid en installatör med kunskap om gasolinstallationer om du behöver dra rörledningar för gasol. Rörledningar dras helst i ett stycke hela vägen till gasapparaten. Om man måste skarva ledningen ska skarvarna vara väl synliga. De får inte vara dolda bakom paneler eller skott. De ska ligga fritt i skåp. Detta för att lätt hitta läckor i systemet. Om man vill lägga rörledningen i skott eller durk måste de ha skyddsror, som hindrar ett läckage att sprida sig till oförutsägbara platser i båten.

Brandsläckare

Ha alltid pulversläckare som uppfyller svensk standard SS EN 3-7. Storleken bör vara minst två kilo med lägst effektivitetsklass 13 A-70 BC, gärna högre. I större båtar bör släckaren vara större än två kilo. I större båtar (längd >10 m) kan det även vara lämpligt med två brandsläckare. Kontrollera vad som gäller med ditt försäkringsbolag

Bengt Sigmer